

Stromy ve městech potřebujeme

Zamysleli jste se někdy nad tím, kolik je mezi námi lidí, jimž je příroda naprosto „ukradená“? V nevyhlášené soutěži o co nejuni-formnější zahradu se někteří noví vlastníci rodinných domů mění s motorovou pilou v ruce v nemilosrdné predátory a často bezdůvodně kácí vzrostlé a zdravé stromy.

Marie Jelínková

Na místě stromů, které tomu běsnění podlely, se objevují bazény, grily, garáže... Majitelé „zušlechtěných“ pozemků se nezabývají tím, že se starou jabloní nebo třešní zmizelo útočiště mnoha drobných ptáků i květy, které byly potravou tisícům včel. Ve velkých městech naopak přibývá projektů, jež projevují úctu každému vysazenému stromu a keři. Rovněž se začínají budovat komunitní zahrady, často na brown-fieldech nebo na městských pozemcích kolem opuštěných železničních tratí. Spatřujeme v tom snad i důkaz toho, jak lidé sami cítí, že odtržení od přírody zhoršuje kvalitu života i navzdory komfortu velkých měst.

Dřeviny se na území měst někdy kácí bez zřejmého důvodu jen s poukazem na to, že jsou buď náletové, či nebezpečné svému okolí. Opomíjí se ale, že dostatek stromů v zástavbě přináší stín a v parném létě dokonce snížení teploty o několik stupňů Celsia.

Zdá se, že je u nás ještě hodně těch, kteří jsou spíše nakloněni likvidaci zeleně než její potřebné obnově a rozšiřování. Když vidím nekompromisní

Park ve Vrchotových Janovicích

kácení vzrostlých stromů v zahradách a zahrádkách kolem domů, často bez ohledu na vhodné vegetační období, přemýšlím o tom, proč jsme my Češi někdy tak pozadu za vyspělými zeměmi, kde se již snaží vrátit ze zeleně nejen do krajiny, ale i do měst, a o tu, kterou tam mají, se pečlivě starají. Je všeobecně známo, že řada starých civilizací doplatila právě na odlesnění krajiny a zanikla následkem toho, že bez vegetace se z krajiny ztratila i voda. Ale jsem optimistka a věřím, že se věci začínají měnit a že zcestovalá mladší generace se dříve nebo později bude k přírodě chovat šetrněji.

Již teď existuje řada dobrých příkladů, které stojí za zmínku. V mnoha místech zůstaly zachovány staré zámecké parky a o některé se opravdu velmi dobře pečuje, ať již jsou v gesci státu, či soukromých majitelů. Osvěžující jsou procházky třeba nádherným parkem s malebným zámekem v Průhonicích nebo ve Vrchotových Janovicích. Tomu se ostatně někdy přezdívá Malé Průhonice. Není divu. Vždyť jej pro rodinu Nádherných budoval stejný Camillo Schneider, kterého k založení zámeckého parku v Průhonicích pozval hrabě Silva-Tarouca. Ale takových parků a zámeckých zahrad u nás máme celou řadu a ani ty, o které je dobře postaráno, se zde nedají všechny vyjmenovat. Pozitivními příklady jsou i četné komunitní zahrady, které lidem ve městech umožňují bližší kontakt s přírodou. Průkopníky vstupu zeleně do vyprahlých betonových džunglí měst si dovoluji povzbudit jedním příkladem z Itálie, která se v současné době potýká

Místo stromů v našem životě je nezastupitelné. Často na jejich přítomnost téměř zapomeneme, a přitom ovlivňují kvalitu našeho každodenního žití více, než by se mohlo zdát. Stromy se podílejí na obrazu naší krajiny, mají vliv na klima, dřevu hraje zásadní roli v architektuře i ve vybavení domácností. Zároveň nás symbolika stromů provází od nejstarších dob naší kultury, nalezneme ji v mýtech i lokálních legendách, památné stromy odkazují na významné historické události či osobnosti.

Marie Hrušková, Václav Větvíčka, Život se stromy

Aleje v Radomyšlu u Strakonice

s velkým suchem, úbytkem vody a řadou lesních požárů. Možná právě pro ty velmi křehké a nestabilní hydrogeologické podmínky si v Itálii veškeré zeleně velmi váží.

Magie Vertikálního lesa

O zajímavé zkušenosti, jež představuje možnou vizi budoucích metropolí, přichází zpráva ze severní Itálie. Miláno je možná nejprůmyslovější město v této zemi, ale současně v ní vyniká jako centrum vědy a kultury. Na návrat přírody do urbánního prostředí se zde klade velký důraz. Po úspěšné světové výstavě, která se konala v roce 2015 pod heslem Nutrire il pianeta – Energia per la vita (Nasytit planetu – Energie pro život), pokračují v Miláně s dalšími projekty s cílem přinést do města víc zeleně. Kromě populárních komunitních zahrad, které lze najít už i u nás, se město snaží o rozšiřování zeleně především na dosud nevyužitých plochách, ale i prostřednictvím nových developerských projektů.

V letech 2009–2014 byl jako součást regenerace historické milánské čtvrti Porta Nuova mezi Via de Castillia a Confalonieri blízko železniční stanice Porta Garibaldi postaven bytový dům Bosco Verticale (Vertikální les) podle projektu

Vzrostlý strom přijme a vypaří za den i několik set litrů vody. Na odpaření litru vody se spotřebuje 0,7 kWh sluneční energie. Z jednoho litru vody vznikne až 1 200 litrů vodní páry, která obsahuje spotřebovanou sluneční energii. Energie uschovaná ve vodní páře se uvolní zpět až při kondenzaci vodní páry zpět na vodu. Vodní pára se sráží postupně na mlhu a rosu, případně na kapky deště. Pokud náš strom vypaří za den 100 litrů vody, ochladí svoje okolí o energii 70 kWh. Strom si můžeme představit jako dokonalou fontánu vodní páry s miliony trysek. Strom navíc vylučuje kyslík absolutní čistoty, který vzniká rozkladem vody. Nepříliš velký strom o poloměru 2,5 metru za den vyloučí až 60 litrů čistého kyslíku.

Jan Pokorný, Život se stromy

architekta Stefana Boeriho. Areál tvoří dvě obytné věže ukazující, jak dobře mohou koexistovat příroda a architektura. Vegetace se v tomto případě stala součástí stavební konstrukce. Větší věž má 26 poschodí a je vysoká 110 metrů, menší má 18 poschodí a výšku 76 metrů. Je v nich 400 bytových jednotek. Název Vertikální les vznikl na základě toho, že objekt po celém obvodu obepíná 60 druhů rostlin, což představuje více než 17 tisíc exemplářů, z toho 780 stromů v plné velikosti.

Stefano Boeri (1956) říká, že vytváří „listnaté budovy“ a že jeho nápady jsou výsledkem posedlosti světem stromů. Když před léty pracoval v Dubaji, ve městě přeplněném výškovými budovami z betonu a skla, položil si otázku, jestli by bylo možné pracovat naopak s něčím, co by nekladlo tak vysoké

nároky na spotřebu energie. Dostal nápad na živou fasádu, která doslova dýchá. Představil si stromy a projekt Bosco Verticale začal nabývat konkrétní obrysy. Budovu rok po jejím dokončení zvolila Rada pro výškové budovy a městské bydlení (CTBUH), mezinárodní organizace, již sponzoruje Illinoiský technologický institut (IIT) v Chicagu, za nejkrásnější a nejnovativnější mrakodrap světa. Rostliny pro Bosco Verticale se vybíraly s ohledem na udržitelnost vegetace. Požadovaným vlastnostem dominovaly odolnost vůči větru a škůdcům. Důležité bylo také, aby byly nenáročné na údržbu. Vysazeny jsou tu duby, okrasné jabloně a buky, a rovněž velká množství menších keřů a rostlin mezi stromy s vyššími korunami, například levandule, azalky či kamélie. Výsadby dávají v létě stín, pomáhají filtrovat vzduch.

V domě, který nabízí menší i velké byty s terasami zarostlými zelení, se již zabydleli nejen jeho obyvatelé, ale na terasách brzy zahnízdili také drobní ptáci. V zajímavém televizním dokumentu si řada nájemníků pochvaluje, jak je krásné snídat na terase za zpěvu ptáků. Nikdo si nestěžuje, že by mu soužití s ptačími spolunájemníky jakkoli vadilo. Stromy v mohutných betonových kontejnerech na okraji teras jsou automaticky zavlažovány důmyslným systémem filtrace a rozvodu dešťové vody, která tak nemusí odtékat do kanalizace a následně být čistěna spolu se splašky, jak je tomu často ve starých sídlišťích dosud postrádajících dešťovou kanalizaci. Rostliny nemusí být zavlažovány pitnou vodou a obyvatelé pravděpodobně nemají se zelení a její údržbou velké starosti. ■

Dům Bosco Verticale v Miláně

FOTO: MARIE JELÍNKOVÁ Z WIKIPEDIE